

Bilim, Teknoloji ve Toplum - 4

1. Sosyal bilimleri oluşturan birçok farklı bilim dalı vardır. Aşağıda bu bilim dallarından bazılarının açıklaması verilmiştir:

- Toplum içindeki bireyi, grupları, kurumları, olayları ve aralarındaki ilişki ve etkileşimi inceleyen bilim dalıdır.
- Çevremizde yaşayan insanların davranışları ve kişilik özelliklerini tanımamızı ve onlarla iyi iletişim kurmamızı sağlar.
- Yapılan kazılar sonucunda ortaya çıkarılan iskelet, kafatası gibi kalıntılar sayesinde insanın fiziki yapısını araştırarak insanlık tarihinin eski dönemlerinin aydınlatılmasına yardımcı olur.

Verilen açıklamalarda aşağıdaki bilim dallarından hangisi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır?

- A) Psikoloji B) Sosyoloji
C) Arkeoloji D) Antropoloji

1	Karahantepe, Tek Tek Dağlarında yüksek bir tepenin üzerinde Şanlıurfa kent merkezine 50 km mesafede, karasal iklimin görüldüğü bir bölgede yer alır.
2	12 bin yıl önceki yaşamı gözler önüne seren Karahantepe'de 70 kişilik bir ekip tarafından yürütülen kazı çalışmalarında Türk ve yabancı bilim insanları yer almaktadır.
3	Neolitik Çağda Karahantepe toplumu Şamanizm'e inanan, ortak bir hafızaya sahip, doğaya saygı duyan ve yerleşik yaşayan bir toplumdur.

Tabloda verilen bilgiler sırasıyla aşağıdaki bilim dallarından hangisiyle ilgilidir?

	1	2	3
A) Coğrafya	Arkeoloji	Tarih	
B) Arkeoloji	Tarih	Coğrafya	
C) Coğrafya	Tarih	Arkeoloji	
D) Tarih	Coğrafya	Arkeoloji	

3. Altıncı sınıf öğrencisi Selçuk, yapmış olduğu araştırmada yararlanmış olduğu kaynakların kime ait olduğunu bilimsel araştırma yazım kurallarına göre belirtmiştir.

Bu bilgilere göre Selçuk ile ilgili,

- Araştırmasını güvenilir hale getirmiştir.
- Bilimsel etiğe uygun davranmıştır.
- Özgün bir bilimsel çalışma ortaya koymuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

4. "Süt ve süt ürünleri yeterince tüketilmediği için çocukların boy ortalamaları ülke ortalamasının altında olabilir." **cümlesi aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?**

- A) Problemin belirlenmesi B) Hipotezin oluşturulması
C) Verilerin toplanması D) Rapor yazılması

5. Altıncı sınıf öğrencisi Dilek proje çalışmasına aşağıdaki örnekleri eklemiştir:

- Hastalıklar gen teknolojisi ile iyileştirilebilecek.
- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nin çalışmaları sonucu üretilen yapay kan, deney çalışmalarının ardından insanlara verilmeye başlanacak.
- Arıların gözlerinden esinlenerek çarpışmaya karşı geliştirilen yeni bir sistem arabalarda kullanılacak.
- Çocukların sorunlarını, korkularını, duygu durumlarını, eğitimle ilgili düşüncelerini, yetenek ve ilgilerini yapay zekâ ile depolayan öğretmen robotlar üretilecek.

Buna göre, Dilek'in ödevine en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Teknolojinin günlük hayatta karşılaşılan sorunları çözümedeki etkileri
B) Yapay zekânın günlük yaşamda meydana getirdiği değişiklikler
C) Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerindeki etkileri
D) Robot teknolojisinin insan yaşamına sağladığı katkılar

6. Sosyal Bilgiler öğretmeni Kadir Bey, Alperen'e Büyük Selçuklu Devleti ile ilgili bir araştırma projesi vermiştir. Alperen öncelikle araştıracağı konuyu Malazgirt Savaşı ve Sultan Alparslan olarak sınırlandırmıştır. Ardından Malazgirt Savaşı'nın sebeplerinin neler olabileceği ile ilgili birtakım hipotezler (varsayım) oluşturmuştur.

Bilimsel araştırma basamaklarına göre, Alperen'in bu aşamadan sonra yapacağı çalışma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Elde edilen verileri rapor haline getirmek
B) Konuyla ilgili kaynaklardan bilgi toplamak
C) Toplanan bilgileri sınıflandırmak
D) Çalışma yapılacak süreyi belirlemek

7.

Üzerinde yukarıdaki sembolün bulunduğu ürünler için,

- I. Ürünü ortaya koyan kişi onunla ilgili ekonomik hakları elinde bulundurur.
- II. İzin alınmaksızın serbestçe kullanılabilir.
- III. Kanunlarla koruma altına alınmıştır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I	B) I ve III
C) II ve III	D) I, II ve III

8. İntihal (aşırma), bir kişinin eserinde başka kişilerin ifade, buluş veya düşüncelerini kaynak göstermeksizin kendisine aitmiş gibi kullanmasına denir.

Buna göre, intihal yapan bir kişinin aşağıdakilerden hangisine dikkat etmediği söylenebilir?

- A) Düşünce ve ifade özgürlüğüne
- B) Haberleşme hürriyetine
- C) Telif hakkına
- D) Korsan yayına

9. Telif ve patent hakkı saklı ürünleri yasal yollardan temin etme önemli bir vatandaşlık sorumluluğudur. Satın aldığımız ürünlerde telif ve patent hakkına saygı duymazsak birtakım olumsuzluklar yaşayabilir ve yaptırımına karşılaşılabiriz.

Telif ve patent hakkı ihlal edildiğinde,

- I. Ürünü ortaya koyan mucit veya sanatçı emeğinin karşılığını alamaz.
- II. Yasa dışı faaliyetlerin gelişmesine ortam hazırlanmış olur.
- III. Bandrolsüz ürünlerden devlet vergi alamadığı için hizmetler aksar.

durumlarından hangileri yaşanabilir?

A) Yalnız I	B) I ve II
C) II ve III	D) I, II ve III

10. Ahmet Bey arabalarda çarpışma anında hasarı azaltacak yeni bir hava yastığı üretmiştir.

Ahmet Bey'in ürünün kullanım hakkını elinde bulundurabilmesi için yapması gereken ilk iş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ürünü devlete ait bir kuruma bağışlamalıdır.
- B) Türk Patent ve Marka Kurumu'na başvurup ürünü tescilletmelidir.
- C) Bir fabrika sahibiyle anlaşıp ürünün seri üretime geçmesini sağlamalıdır.
- D) İyi bir fiyat teklifiyle yurt dışından gelen kişiye ürünü satmalıdır.

11. Telif ve patent hakkı olan fikir ve sanat eserleri yasal yollardan üretilmektedir. Korsan ürün ise bu eserlerin izinsiz bir şekilde üretilmesidir. Bu nedenle eserlerin çoğaltılması ve taklit edilmesini önlemek amacıyla eserlere bandroller basılmaktadır. Korsan ürün almak eser sahibinin haklarını yok saymak ve emeğine saygı duymamak anlamına gelmektedir. Ayrıca korsan ürünlerden dolayı devlet ekonomik olarak zarara uğramaktadır.

Bu bilgilere göre,

- I. Korsan eserleri önlemek için çalışmalar yapılmaktadır.
- II. Eser sahiplerinin hakkı korunmaya çalışılmaktadır.
- III. Üretimde rekabet ve kalitenin artması amaçlanmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I	B) I ve II
C) II ve III	D) I, II ve III

12. "Herhangi bir bilgi veya düşünce ürününün kullanılması ve yayılması ile ilgili hakların, yasalarla belirli kişilere verilmesine telif hakkı denir."

Buna göre, telif hakkının kullanımı ile ilgili,

- I. Emeğe saygı duyulur.
- II. Eser süresiz korunur.
- III. Vergi kaybı önlenir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) Yalnız II	B) I ve II
C) I ve III	D) I, II ve III